

Steðgið náttúruoyðandi Eiði-3 verkætlanini

Umhvørvisvinarlig útbýgging í sama øki sum Eiði-1 gevur umleið 3 ferðir so nógv orku og kostar umleið tað sama sum Eiði-3 sigur FNU í niðurstøðu síni. Vit prenta her burtur úr úrskurðinum hjá FNU - og harafírat nakað um umhvørvisligu árinini av báðum útbýggingunum.

1. Samanumtikið - úrskurður

»Tað er umhvørvisliga, tekniliga og búskaparliga skeivt at fremja »Eiði-3« verkætlanina sum ætlað, tí:

A. Tað hevur als ongan skund at økja elorkuframleiðsluna nú, tí nýtslan er í dag niðri á somu legu, sum hon var fyrri 11 árum síðani.

B. Eiði-3 verkætlanin er ein umhvørvisliga sera vandamikil og náttúruoyðandi ætlan.

D. Teknilig og búskaparlig ætlan er Eiði-3 ætlanin skeiv, tí tað finnst m.a. eitt gott alternativ - »Vambarverkætlanin« - í útnyrðingspartinum av Eysturoynni (»Eiði-1 økinum«), ið gevur nærum 3 ferðir so nógv orku sum Eiði-3 fyrri uml. sama kostnað.

Framsetingin í pkt. A. stendur at lesa í årsfrágreiðing SEV's. Umhvørvisligu árinini av Eiði-3 verkætlanini verða her serskiðt viðgjørð í parti 4, meðan vit í partinum 2 og 3 hava úgreinað tann í pkt. D. nevnda møguleikan. Samanumtikið kann um henda møguleikan sigast:

Við einari vatngoymslu á »Vombini« á uml. 365 m. hædd (byrging uml. 500 x 20 m.), 3 x uml. 4,5 km tunlar frá avfallsøkinum A1, A2 og B og einum uml. 8-9 MW kraftverki við Eiðisvatn fáa vit eina meðalársframleiðslu úr hesum økjum uppá uml. 30 mill. kWh - tvs. 36% meira elorku enn Eiðisverkið framleiðir í dag (22 mill. kWh). Avfallsmetingin er grundað á seinastu almannakunnngjördu mátingarnar frá økinum (Nordic Hydrological Conference 1994). Kostnaðurin fyrri hesa útbýgging er mettur til 150 mill. kr. (íroknað byggitentur v.m.) og byggir á dagfóðar eindarprisir frá: 1. Byrgingini í Villingardali.

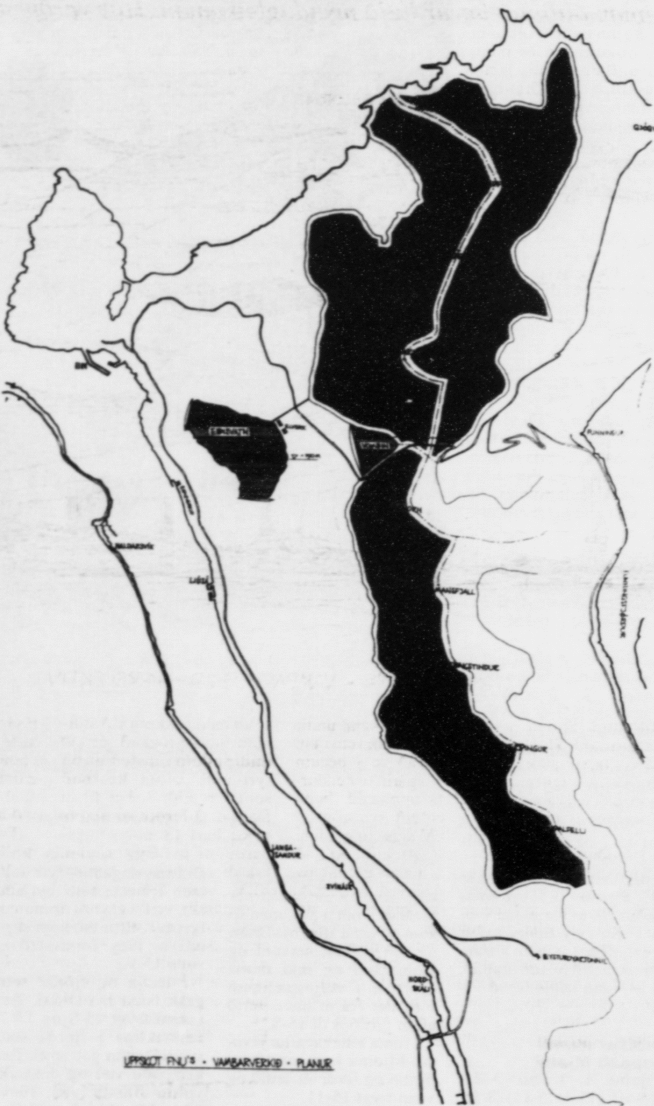
2. NVE: »Hydroelectric Power Technology in Norway, with Special Emphasis on Small Scale Power Plants.

3. Eiði 1 útbýggingini og harumframt:

4. Kanningar á staðnum.

Henda loysnin vil, bert í heilt lítlan mun minka um núverandi feskvatnstilrenning í umhvørvisliga viðbrekna Funningsfjörðin.

Ein onnur helst skilabetri umhvørvislig loysn fyrri Funningsfjörð, ið gevur sama samlaða úrslit, er at leggja kraftverkið í Funningsfjörðin.

ingi. Fjörðurin vil tá fáa frárenningina frá økinum A1 og A2 afturat tí náttúrligu tilrenningini. Henda loysnin verður kanska eitt sindur dýrari, men eigur eisini at kannast nærri, serstakliga við atliti til at gagnnýta fjörðin til aling av t.d. skeljafiski.

Okkara uppskot er, sum vónandi skilst, fyrst og fremst ein leiðbeining - eitt »varskoð« - til avvarðandi myndugleikar. Eingin kann vilja trýsta fram eina tekniliga, búskaparliga og umhvørvisliga so skilaleysa verkætlan sum Eiði-3, tá

umhvørvisvinarligt alternativ er tókt, ið gevur uml. 3 ferðir so nógv orku fyrri uml. somu upphædd, og als ikki, tá eingin tørvur er á framhaldandi útbýgging, fyrr enn um í fyrsta lagi kanska 10-11 ár. Einans Højgaard & Schultz hevur skund, tí sum skilst gongur einkarættáttmáli teirra at útbýgja okkara vatnorku eftir rokning út um 4 ár. Fyri teir er tað tí alneyðugt at byrja nú.

Land og fólk hevur knógvað nóg mikið undir heimsmeðgum elprisum og óneyðugt útpíndum um-

hvørvi og náttúru. Tað má fáa ein enda nú.

Umhvørvisligu árinini

»Ætlaða »Eiði-3«-útbýggingin krevur, at allar tær áir og teir lókir, sum í dag renna í Funningsfjörð frá Funningsfjörð og inn eftir verða at siga turrlagdar, og hesin frá náttúrunnar hond lívfrøðiligt viðbrekni fjörðurin missur tá ein sera týðandi part av teimum fæðsluevnum, ið saman við ljósinum og luftini eru grundarlagið fyrri planktonframleiðsluna og harvið øllum lívi í fjörðinum.

Vit vita, at planktonframleiðslan, har áir og lókir renna út, er 20 ferðir so stór sum á opnum havi. Tað sigur tí seg sjálvt, at tann lívfrøðiliga javnvágin, ið gjøgnum túsundtals ár er skapt í fjörðinum, kemur at verða álvarsliga hött av einum so stórum niðurskurði av fæðsluevnum, sum her er talan um. Síggjast kann heldur ikki burtur frá, at alt lív innast í fjörðinum so við og við fánar burtur - - -

Tá Yvirfríðingarnevndin í sínari tíð veitti loyvi til útbýgging av Eiði-1 og Eiði-3 var greiniliga avmarkað hvørji øki tað snúi seg um. Uttan at fara út í æsir skal tó nevast, at SEV her heimildarlest beinanvegin tók ein týðandi part av tí sonevnda »Eiði-2«-økinum upp í Eiði-1 (helst fyrri at pynta uppá úrslitið av útbýggingini). Nú røkkur Eiði-3 økið eitt sindur inn um Funningsfjörð, meira sama hvat fríðingarmyndugleikarnir hava givið loyvi til og ikki, er væntandi at SEV eisini her kemur at halda fram longur suðureftir og ikki steðgar á fyrr enn í hvussu so er bæði Vesturdalsá og Fjarðará eisini eru turrlagdar. Eiði-3 verkætlanin vildi nevnliga verið upp aftur meira skilaleyst um ikki júst hesi økini fram til Skálabotn vóruð tikið við í ætlanina. Við øðrum orðum: Siga vit »A« í dag mugu vit siga »B« í morgin, og harvið útseta vit tann kanska enn meira lívfrøðiliga viðbrekna Skálafjörðin fyrri somu vanlagnu sum Funningsfjörð!

Okkara uppskot gevur uml. 3 ferðir so nógv elorku sum Eiði-3 og kemur so at siga ikki at minka um tilrenningina í Funningsfjörð, tí einans avfallið á uml. helmingin av økinum B, ið bert er 3,6 km² (sjá síðu 3), rennur í dag í fjörðin. Hin helmingurin rennur í havið lutvis gjøgnum Ambadal og lutvis gjøgnum Gjár-bygd.

»Hví koma nú sum ketta úr høvdatrog við einum nýggjum uppskoti« - vil kanska onkur spyrja. Til tað er at siga, at vit longu í 1983 (tvs. áðrenn byrjað varð við Eiði-1 verkætlanini), alment vístu á, at júst á norðara parti av Eysturoynni var rætt at byggja út frá uml. 370 m. hæddarleguni, so her er als ikki talan um »eftirkjókskap«. Í skrivi til landsstýrið í okt. 1984 umrøður Órkuráðið uml. somu loysn.

Elnýtslan í landinum er sum nevnt í dag minkað niður til somu legu sum í 1985. Tað hevur tí fyrri tað fyrsta als ongan skund at byrja tað eftir okkara áskoðan skilaleysu útbýgging av »Eiði-3« verkætlanini (og tá sjálvandi heldur ikki okkara alternativ). Harnæst er Eiði-3 útbýggingin, sum víst er á, umhvørvisliga beinleiðis ábyrgdarleys, og fyrri tað triðja: Hava vit í heilatið ráð ella loyvi til at lata arbeiðir í samband við okkara vatnorkutilfeingi fremjast eftir rokning? Og hví verður frá SEV einki sagt um alternativ til »Eiði-3«? Eitt nú elorku frá teimum nógvu ferðir ódýrari vindmyllunum?

Vindmyllur og dieselverk kunnu altíð takast burtur, men tað kemur at taka fleiri 100 ár at lekja skaðiliga árinini frá skilaleysu vatnorkuútbýggingini í Eysturoynni.

Vit hava ta skyldu mótvegis okkara eftirkomurum, at teimum verður latið upp í hendur eitt land, ið eisini gevur teimum møguleikar at gagnnýta og fara væl um tað tilfeingi okkum er til-lutað.

Í dag tiggja vit okkum sum vandalar í umhvørvis-málum.

Føroya Náttúru- og Umhvørvisverndarfelag (FNU)

AGN »Beitkongur« GOGGA

Minni nøgd av frystari gogga kann útvegast komandi vikuskifti.

BÍLEGGINGAR til henda fart mugu koma í DAG!

SILDAGOYMSLAN Tlf. 12355 (tlf. 9-15)

KUNNGERÐ

Skattalstin til skattaárið 1995 hjá Sjóvar kommunu liggur frammi til alment eftirlit á bygðaráðsskrivstovuni í døgnum 18. til 29. november 1996, báðir dagar íroknaðir.

Sjóvar kommunu